

ΚΟΡΙΝΝΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΔΑΜΠΡΟΣ ΕΝΥΔΑΙΗΣ

Συνδρομή Ιτησιαί: Ἐν Ἑλλάδι, φρ. 8 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 12 — Ἐκαστον βουλ. τιμητὰ λ. 10. — Γραφεῖον Κ. ο. ρ. ο. ν. ἔν τῷ τυτ. τῆς Κορίνθου. — Ἀπὸ τῶν περιοδικῶν ἀφαιρῶσαι ἐπιστολαὶ διευθυνονται πρὸς τὸν ἐκδοτὴν.

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΥΘΗΣ

ἩΒΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ¹

Ἐπιστολὴ Ν. Θωμασαίου πρὸς Αἰμύλιον Τυπάλλον

Ἦμεῖς ἤδη διαλογίζεσθε, περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς ὑμετέρας Ἑλοισίας, ἣτις εὐρίσκειται ἔτι ἐν τοῖς σπαργάνοις, καὶ καλῶς σκέπτεσθε. Ἀληθῶς ἡ ἀνατροφή ἐκεῖθεν ἀρχεται· καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐγκαταλείπουσι τὸ ἴδιον αἷμα, εἰς τὴν διὰ χρημάτων ἐπιμέλειαν ἀγνώστου τροφοῦ, δὲν ἐννοοῦσιν ὁποῖου ἐγκλήματος καθίστανται· ἐνοχοὶ, ἐνώπιον τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ! Πολλοὶ συνειθίζουσιν νὰ θαυμάζωσιν, ὅταν βλέπωσιν εἰς τριετὴ ἢ τετραετὴ βρέφη, τὸσον ἐναργές καὶ βέβαιον τὸ ἐνστικτον τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς, καὶ ἀνοήτως μεμψιμοιροῦσιν ἢ χαίρουσιν, ὅτι ἡ εἰμαρμένη προεῖδε τῆς ἑαυτῶν ἐπιμελείας. Ἄλλ' ὅμως οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες κατέχουσι τὰ ἀρτιτεχθὲν σχεδὸν ὡς ὄν ἄλογοι, καὶ περιμένουσιν ἵνα ἐγγυθῆ ἐν αὐτῷ ἡ δύναμις τοῦ γινώσκειν, — δὲν γνωρίζω, καθ' ὁποίαν ἡμέραν καὶ δι' ὁποῖου θαύματος. Ἐν τούτοις τὸ μικρὸν τοῦτο πλάσμα, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀνατροφῇ, δίδει χεῖρα ἀφ' ἑαυτοῦ, καλὴν ἢ κακὴν, κατὰ τὰς ἐκ τύχης προερχομένας περιστάσεις, αἵτινες παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς τὰς πρώτας ἰδέας, εἰς τὰς πρώτας ψυχικὰς ὁρμάς. Ἀρμόζει δὲ εἰς τὸν παιδαγωγόν, ἵνα παρέχῃ τοιαύτας εὐκαιρίας, ὅσαι εἰς τὸν ἀνθρωπὸν εἶναι δυναταί, δηλαδή ὅπως μηδενίσῃ τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα, αὐξάνῃ δὲ τὸ καλὸν καὶ τακτοποιῆ αὐτὰ πρὸς ἓν τέλος.

Ἡ φυσικὴ ἀνατροφή — ἐν ἣ βεβαίως θὰ ἐφαίνετο, εἴαν τις ἐσκέπτετο τὴν σήμερον, ὅτι αἱ σωματικαὶ πράξεις τυραγνοῦσι, μετὰ το-

σαύτης ὑπεροχῆς, τὰς ὁρμάς τοῦ πνεύματος — ἡ αὐτὴ δὲ φυσικὴ ἀνατροφή φαίνεται μᾶλλον κυβερνωμένη ὑπὸ βαναύσων συνηθειῶν, ἢ ὑπὸ ἐπιστημονικῆς ἐπιθυμίας. Θὰ παράσχω, λόγου χάριν, μερικὰς σκέψεις, αἵτινες θέλουσι φανῆ σπευδαῖαι ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γονέων.

Ενίοτε ἐλάχισται αἰτίαι δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ἐν τῇ ἀναπτύξει μικροῦ τινος σώματος, τόσῳ τρυφεροῦ, ὀλεθρία ἀποτελέσματα. Ἡ φροντίς τῶν μαιῶν, τῶν τροφῶν, τῶν μητέρων καὶ ὑπηρετριῶν, εἰς τὸ νὰ φροντίζωσιν, ὅπως τὸ σχῆμα τοῦ πώγωνος, τῆς ῥίνος, τῶν χειλέων, τῶν παρειῶν, διαμένῃ τοιοῦτον, ὁποῖον ἡ φύσις ἐδημιούργησε· τοῦτο δὲν εἶναι περιττόν. — Ἡ συμπίεσις, τὴν ὁποῖαν λαμβάνει ἐν μέρος, δύναται ἐν τῇ ἀναπτύξει νὰ παραβλάψῃ ἕτερον. Θέσατε, λόγου χάριν, τὸ βρέφος ὑπτίως ἢ τὴν κεφαλὴν ἔχον πολὺ πρὸς τὰ ἄνω, τὰ μικρὰ τῆς ράχεως αὐτοῦ ὅσῳ θὰ λάβωσι δυσάρεστον κύρτωσιν. Θέσατε αὐτὸ πάντοτε νὰ κοιμᾶται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ ἡ παρεῖα, ἐφ' ἣς ἀναπαύεται, ἀποβήσεται ὀλίγον ἀκανόνιστος. Ἐὰν βαστάζετε αὐτὸ πάντοτε ἐξ ἐνὸς μέρους, ἢ κατέχοντες συσφίγγετε ἰσχυρῶς, ὑπάρχει κίνδυνος, ἵνα ἀποβῆ χωλόν. Ὅρθῃ δὲ σκέψῃ εἶναι, ὅπως, ἐπιμελούμενοι τόσῳ τοῦ σώματος, ὅσῳ καὶ τοῦ πνεύματος, ἀνταλλάσσετε τὰς θέσεις καὶ μὴ πιέζετε πολὺ οὐδὲν μέρος, οὔτε διὰ καλλυμματίων, οὔτε διὰ ταινιῶν, οὔτε διὰ μικρῶν ἐνδυμασιῶν. Ἡ ποικιλία, ἡ ἐλευθερία τῶν κινήσεων οὐδέποτε παρέχουσιν τοσαύτας ζημίας, ὅσας ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρῶσι.

Περὶ τῶν σπαργάνων δὲν ποιῶμαι πρὸς ὑμᾶς λόγον, ὅστις νομίζω, ὅταν δὲν ὑπάρχωσι πολὺ δεδεμένα καὶ ἀφινῶσιν ἐλευθέραν τὴν τοῦ αἵματος κυκλοφορίαν, ἢ ὅταν λύ-

¹ Παιτῶντες ἄλλοτε μνησκόν, ἐν τῷ τέλει τοῦ ἡμετέρου ἔργου ὑφ' ἡγεμονίᾳ, περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, μεταφέρου- μεν νῦν ὀλοκλήρον, ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ πρωτοτύπου, εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΚΛΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΕ ΕΣΟΥΡΙΟΥ

ωνται συχνάκις, — εἰν δὲν ἦναι ὠφέλιμα εἶναι ὁμῶς ἀβλαβῆ. Βεβαίως ὁ δυνάμενος νὰ ἐπιμελῆται τοῦ βρέφους, εἶναι δὲ βέβαιος ὅτι λευμένον ὄν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ σπαργάνων, θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένον τοῦ ψύχους καὶ δὲν θὰ βλαφθῆ, εἶναι ὠφέλιμον νὰ τὸ ἀφίη νὰ ἀπολάβῃ τὴν ἕξιν ταύτην. Καὶ εἰν τὰ ἄκρα τῶν χειλέων τῆς κοιτίδος, ἢ τοῦ ὡς κοιτίς χρησιμεύοντος κανίστρου (zapa), ἐνθα τὸ βρέφος κεῖται, εἶναι ὀλίγον ὑψηλά, καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος τὰ καλύμματα, ἅτινα καλύπτουσιν αὐτὸ, εἰσὶν ἐλαφρῶς βεβλημένα ἢ ἐστηριγμένα εἰς τρόπον ὥστε τὸ βρέφος νὰ μὴ δύναται ν' ἀποσπᾷ αὐτὰ ἐξ αὐτοῦ, οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος. Ἡ προσέτι, ὅταν ὑπάρχῃ φόβος ὅτι, κινουῦν τὸ βρέφος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας, βλάπτεται, τότε θὰ ἀνεπλήρουν κάλλιον τὰ σπάργανα, ἐν ζεῦχος χειρίδων, αἵτινες νὰ μὴ διαπερῶσι τοιοῦτοτρόπως τὴν χεῖρα, ὡς τὴν παλάμην, καὶ μικρὰ τῆς ζώνῃ, ὅπως ἐμποδίζῃ τοὺς πόδας. Καὶ ἡ ἐνόχλησις δὲ τοῦ βρέφους, καὶ ὁ κόπος ἐκείνου, ὅστις περὶ αὐτοῦ φροντίζει, καὶ αὐτῆ ἢ δαπάνῃ—πρᾶγμα, ὅπερ οἱ κατώτεροι ἀπὸ ὑμᾶς ὀφείλουσι νὰ μὴ παραβλέπωσι—θὰ ἦσαν ἐλαφρότερα. Διὰ νὰ δύναται ὁμῶς νὰ φέρωσιν αὐτὰ ἐπιτηδείως εἰς τὰς ἀγκάλας οὕτως, ὥστε νὰ μὴ στενοχωρῶσιν αὐτὰ, ὡς τινες συνειθίζουσι, καὶ κατακυρτόνουσιν ἤθελεν ἀρκέσει μικρὰ τις ζώνῃ, ὅπως στηρίξῃ αὐτὰ. Ταῦτα πάντα ὁμῶς δὲν εἶναι τόσον κυρίως ἀναγκαῖα, κατ' ἐμέ, καὶ δὲν ποιῶμαι μνεῖαν δι' ἄλλο ἢ χάριν εἰλικρινῶν καὶ ἀρχαίων φίλων.

Δὲν ἐπεθύμουν βρέφος τι νὰ διαμένη ἐπὶ πολλὰς ὥρας κατακείμενον, οὔτε νὰ συνεθίζῃ τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα τῆ βοήθεια τοῦ χειραγωγικοῦ ἐκείνου βοηθήματος, τοῦ κοινῶς καλουμένου καρρέτο (carrocino) ἢ διὰ τοῦ κανίστρου ἐκείνου, ὅπερ ἀναγκάζεται νὰ σύρῃ ὀπισθεν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ στήθους. Ἐπεθύμουν ὁμῶς, ἵνα τὰ μικρὰ αὐτοῦ ἐνδύματα ὦσι τοιαῦτα, ὥστε νὰ ὑποβαπτῶσιν αὐτὸ καὶ ἀναγκάζωσι, ὅπως κατέχῃ ἐλευθέρως τὸ μὲν σῶμα κατ' εὐθείαν, τὴν δὲ κεφαλὴν ὀρθήν, δηλαδὴ κατὰ τρόπον ἀρμόδιον καὶ ὑγιεινόν.

Οἱ τοιοῦτοι ἀλλεπάλληλοι κίνδυνοι τῆς πτώσεως, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ, προέρχονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐνεκα τῆς ἀγνοίας τοῦ

μέσου τοῦ ἐμποδίζειν αὐτούς. Ἐὰν συνειθίζοντο τὰ βρέφη νὰ προσέχωσι κάλῳς τίνι τρόπῳ νὰ θέτωσι τοὺς πόδας, εἰν διευθύνοντο ἐν τῷ τόπῳ τοῦ κινδύνου, ἐνῷ ἡμεῖς ἐδεικνύομεν πρὸς αὐτὰ διὰ τοῦ δακτύλου ἐναγγέστατα εἰς τι ὁ κίνδυνος συνίσταται, εἰν ἐγυμνάζοντο ὅπως ἀναβαίνωσι καὶ καταβαίνωσι, διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν τὰς κλίμακας, μέχρις οὔ δὲν δύναται νὰ βαδίζωσιν ὀρθία, εἰν, ἐν γένει, διετίθετο ἐπωφελῶς ἢ μεγάλη ζωηρότης, ἢν αἱ πρόθυμοὶ ἐκείναι ψυχαὶ φέρουσι πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐνώπιον τῶν μικρῶν αὐτῶν ὀφθαλμῶν πρόσπιπτει, δὲν θὰ ὑπῆρχον διηνεκῶς τὰ δυστυχήματα καὶ τὰ δάκρυα τῶν γεννητόρων. Καὶ πᾶν ὅ,τι διαλαβάνω περὶ τῶν πτώσεων, τὸ αὐτὸ ἐννοῶ καὶ περὶ πυρός καὶ ὕδατος καὶ ἐν γένει περὶ οἰουδήποτε κινδύνου. Μέχρις οὔ δὲ μένει, εἴτε νῆπιον εἴτε ἠϋξήμενον, μακρὰν τῶν κινδύνων, ἀδύνατον εἶναι νὰ μάθῃ τὸ μέσον, ἵνα ὑπερηδᾷ αὐτούς, πλὴν εἰν φέρῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸ πλησίον καὶ δεικνύῃ τὴν φύσιν καὶ τὰ σημεῖα τούτων. Καὶ ὁμῶς ὠφέλιμον εἶναι ἐνίοτε, ὅπως τὸ βρέφος ὀλίγον προσβάλληται, ὑπὸ μικρᾶς πτώσεως ἢ ὑπὸ πυρός ἢ καὶ ἄλλης μικρᾶς τινος βλάβῃς, ἀρκεῖ μόνον ὁ παιδαγωγὸς νὰ ἐπίσταται κάλῳς, ὅπως ἐξαγάγῃ, ἐκ τοῦ ὀλίγον ἐνοχλητικοῦ τούτου μαθήματος, αἴσιον ἀποτέλεσμα. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ἐπειδὴ μεγάλως ἐφρόντιζον, ὅπως ἀπέχω μακρὰν τῶν κινδύνων, εὐρισκόμην πάντοτε εἰς τοὺς δρόμους, τὴν κεφαλὴν φέρων τεθραυσμένην, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδιδασκόμην, ὅπως ἀποφεύγω τὸν κίνδυνον, τὸν τοσαύτας φορὰς ὑπ' ἐμοῦ δεδοκιμασμένον, πάντοτε ἐρρίψοκινδύνεον.

Τὸ τοιοῦτον καίπερ μικρὸν φαινόμενον, ἔχει ὁμῶς λυπηρὰς τὰς συνεπείας, καθ' ὅσον τὸ νὰ μὴ συνειθίζῃ τις τοῦ νὰ εἶναι προσεκτικὸς καθιστᾷ τὸν νοῦν ἀμελεῖ καὶ γίγνεται αἰτία τῶν ἀποπλανήσεων ἐκείνων, αἵτινες ἀποβαίνουσιν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, τόσον ἐνοχλητικὰ καὶ δυσάρεστοι. Ἡ φυσικὴ δξύτης τοῦ πνεύματος δὲν παρέχει βοήθειαν ἀνάγκῃ ὁμῶς εἶναι, ὅπως γυμνάζεται ἡ φυσικὴ ζωηρότης καὶ ἐν ταύταις ταῖς περιστάσεσι, καθὼς καὶ εἰς τίσας ἄλλας, διότι αἱ συνήθειαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἶναι λίαν ἰσχυραί.

Τὸ βρέφος ὀφείλε, ὅπως συνειθίζεται ἵνα

ἐκ διαλειμμάτων κοιμᾶται, ἵνα, ὅταν ἀγρυπνῇ, ἴσταται ἡσυχον, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ἀξιώσεις, ὅπως ἄλλος τὸ κατέχῃ εἰς τὰς ἀγκάλας ἢ νὰ τοῦ κινῆ τὴν κοιτίδα ἢ νὰ τὸ ναναρίζῃ, ὅπως συνειθίζεται, ἵνα κοιμᾶται ἀναπαυόμενον τόσον ἐπὶ σκληροῦ μέρους ὅσον καὶ ἐπὶ μαλακοῦ. Τὸ λίαν μαλακὸν κρεββάτιον καταθερμαίνει, ἐκνευρίζει καὶ ὑποθάλλει τὴν ραθυμίαν.

ἔπεται συνέχεια

Γ. ΠΕΡΑΙΚΑΡΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Multorum discite exemplo quae facta sequaris, quae sugias. Vita est nobis anima magisira. (Dio Kal)

Πρὸ ἡμερῶν ἡ Ἄτροπος ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ἐνὸς τῶν ἐπισημοτέρων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀνδρῶν, εἰς τε τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ γράμματα, τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου Γεωργίου τοῦ Μαρκορᾶ. Ὁ μακαρίτης ἐγεννήθη ἐν τῇ εὐάνδρῳ Κερκύρα τῇ 21 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1793 ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ τὰ πρῶτα ἐν τῇ πατρίδι φερόντων—ἐκ Δονάτου Μαρκορᾶ καὶ Μαρίνης, θυγατρὸς τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς Ὑπερασπίσεως τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας Στυλιανοῦ τοῦ Βλασσοπούλου.

Ἡ φυσικὴ τοῦ Μαρκορᾶ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ μεγίστη πρὸς τὰ γράμματα κλίσις αὐτοῦ ἠνάγκασαν τὸν πρὸς μητρὸς πάππον νὰ παράσχη αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἐπιτιμὰ μέσα πρὸς διδασκαλίαν αὐτοῦ· ἀκολούθως δὲ προσέλαβεν αὐτὸν, ὅπως τῷ διδάξῃ τὴν ἐλευθέριον παιδείαν, καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ἢν κἂν θάρη τις, οὐκ ἀπᾶλλεται (ἢ δ' οὐκέτ' ὄντος σώματος (Εὐρ. Λεῖψ.) Διορῶν δὲ ὁ Βλασσοπούλος τὴν τοῦ μικροῦ Γεωργίου εὐφυΐαν, τοσοῦτον ὀργῶσαν πρὸς τὴν παιδείαν, προέτρεψεν αὐτὸν ὅπως ἐπιδοθῇ καὶ εἰς τὰ νομικά.

Δεξιᾶς τυχὼν φύσεως καὶ ἐπιμελοῦς ἅμα ἀγωγῆς, ἐν ὀλίγῳ διαστήματι καιροῦ ἀνεφάνη οὐ μόνον νομολόγος οὐχὶ ἐκ τῶν τυχαίων, ἀλλ' ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πεπαιδευμένος τὴν τε θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν καὶ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, ἰταλικῆς, γαλλικῆς καὶ ἀγγλικῆς φωνῆς.

Ἡ ἄσπαστος ὁμῶς ἦν μετὰ γλαφυρότητος, χάριτος καὶ σπανίου ὕψους ἐγοσφεν, ἦτο ἡ ἰταλικὴ. Σημειωτὸν ἐνταῦθα ὅτι ἐν Ἐπτανήσῳ ἀρνησίπατρις δὲν ἔθεωρεῖται τότε ὁ ἀσπαζόμενος τὴν ἰταλικὴν

γλῶσσαν, μάλιστα ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας ἐθῆλαζον τὰ θέλγητρα τῆς ἰταλικῆς ἐξευγενίσεως, ὅπως παιδαγωγηθῶσιν εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας Πανεπιστήμια.

Ὁ Μαρκορᾶς, καὶ τοὶ ἀπόγονοι τῶν εὐγενῶν Λατίνων, γνωστός ἐστὶν ἀρκούντως τῷ Πανελληνίῳ ὡς ἔνθερμος τῆς Ὁρθοδόξιας ὑπέρμαχος. Ὅτε τῷ 1844 ὁ Πάπας Πίος ὁ Θ' δι' Ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς Ὁρθοδόξους προέτρεπεν αὐτούς, ὅπως μεταξὺ τῶν θρησκειῶν γείνη ἡ ἔνωσις, πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀπήντησαν τὰ δέοντα, ἀλλ' ὁ πρῶτος πάντων ἦτο ὁ ἐπιφανὴς Μαρκορᾶς δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πατριῶτατορ Πρωτοσύγγελλορ καὶ Τοποτηρητῆρ τοῦ Κερκύρας Μητροπολίτου Κ. Ἀθανασίου. Ἐπειδὴ ὁ ἐλλόγιμος Δρ. Scandella ἐδηροσίευσεν ἀνασκευὴν τοῦ ἔργου τούτου, ἀμέσως ἐφάνη εἰς τὴν δημοσιότητα εἰς τὸ περὶ τῆς πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς Ἐγκυκλίου Πίου τοῦ Θ' ἄρθρον τοῦ Δρ. Γ. Β. Σκαρδέλλα, τὸ ἐν τῷ Μελλιτῶ Χαρτοφυλακίῳ τῆς 25 Μαΐου καταχωρηθὲν ἀπάντησις Γεωργίου Μαρκορᾶ. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔτυχεν ἑλληνικῆς μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Φιλητᾶ. Τῷ 1854 ἐδηροσίευσεν ὁ φιλόσοφος Μαρκορᾶς Παράτηρήσεις ἐπὶ τινῶν χωρίων τῆς ὑπὸ τοῦ Πίου τοῦ Θ' ἐν τῷ Concistorio segreto γενομένης τῇ 19 Δεκεμβρίου προσλαλιᾶς, αἵτινες μετεφράσθησαν ἑλληνιστὶ ὑπὸ Φιλητᾶ καὶ ἀνασκευάσθησαν ὑπὸ τῆς Civiltà Catolica (ἔτος V τόμ. VI). Τοῦ Μαρκορᾶ ἀπάντησεντος τῇ Civiltà Catolica ἐντόνως, ἐν τῷ τόμῳ IX τοῦ VI ἔτους τὸ σπουδαῖον τοῦτο περιοδικὸν ἀνταπήντησεν. Τῷ αὐτῷ ἔτος ἐδηροσίευσεν ὁ Μαρκορᾶς ἰταλικὴν μετάφρασιν τῆς κατὰ τὸ 1848 δημοσιευθείσης Ἐγκυκλίου τῆς μιᾶς Ἀγίας, Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀπαρταχοῦ Ὁρθοδόξους.

Τῷ 1866 ἐξέδωκεν ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν τοῖς Ἰορτοῖς νήσοις Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ 1870 ὀργῶδη ἱστορικὴν ἔκθεσιν γαλλιστὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατόρων ὅπως ἀποδείξῃ διὰ τῆς ἱστορίας ἀνά χεῖρας τίνι τρόπῳ καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀνεξαρτησίαν

1. Ἐδηροσιεῦθη γαλλιστὶ ἐν τῇ Union Chrétienne καὶ ἑλληνιστὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολόγιῳ.

αὐτῆς ἐπιζήλωσ διέσωσεν ἀπέναντι τῆς κοσμικῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἐξουσίας.

Ὁ Μαρκοῦς συνύφανε τὰς αὐτοῦ ἱστορικὰς μελέτας οὐχὶ ἄνευ εὐχερείας, χάριτος καὶ γλαφυρότητας, ἀλλ' ἔστιν ὅτε, ἐκ παραδρομῆς ἴσως, περιέπεσαν εἰς ἀνακριθείας, καὶ οὕτως ὁ μακαρίτης δὲν ἐξεπλήρωσεν πάντοτε εὐσυνειδήτως τὸ ἱερόν τοῦ ἱστορικοῦ καθήκον.

Καί τοι Ἕλλην ὁ Μαρκοῦς ἐκόσμησε τὸν ἰταλικὸν Παρνασσὸν διὰ τινων εὐόσμων καὶ χαρισμάτων ποιητικῶν ἀνθέων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐδημοσίευσεν ὠραῖα ποιημάτια, ἰδίως δύο γοναδανιόλεια ποιήματα, τὸ μὲν ἐπιγραφόμενον **La Bocca**, τὸ δὲ **La Moda**.

Πρὸς δὲ συνειργάσθη καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Ἴονικῶν Κωδίκων καὶ εἰς πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὰ νέον δικαστικὸν σύστημα, τὸ ὅποιον ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τῇ 1 Μαΐου τοῦ ἔτους 1841. Ἐξέδωκε καὶ πλείστας ὄσας διατριβὰς ἀφορώσας τὰ Ἑπταιρησιακὰ, ἐν αἷς διαλάμπει ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς μαθήσεως καὶ ἡ ἄκρα αὐτοῦ φιλοπατρία.

Τρεῖς ἰδῶν ὁ μακαρίτης ἐν Κερκύρᾳ κυριαρχίας ἐπὶ μὲν τῶν Γάλλων ἦτο γραμματεὺς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτρόπου, ἐπὶ δὲ τῶν Ἀγγλων ἔλαβε σπουδαίας θέσεις· ἐχρημάτισε Πρωτοκολλητικῆς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἐφετείου, Εἰσαγγελεὺς Κεφαλληνίας, γραμματεὺς τῆς Γερουσίας ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ πολλὰκις βουλευτὴς, ἐπαρχος, μέλος καὶ Πρόεδρος τοῦ Ὑπερτάτου Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν καὶ πάλιν ἐχρημάτισεν ἀντιπρόσωπος τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας.

Ἐν πᾶσι καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν διαφόρων τούτων ἀξιωματίων ἰδιαίχουσαν ἐξαιρετικὴν ἰκανότητα καὶ δικαιοσύνην ἀπέδειξεν ὁ μακαρίτης.

Τῷ 1849 ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ἀνάσσης Βικτωρίας διὰ τοῦ παρασήμου τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου· τῷ δὲ 1853 ἐπροβιβάσθη Ταξίαρχος τοῦ αὐτοῦ Τάγματος, κατὰ σύστασιν τοῦ τότε Ἀρμοστοῦ Οὐάρδου. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐκοσμήθη εἰσέτι διὰ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Εἰς ἄκρον φιλόμουσος ὢν ὁ Μαρκοῦς ἐχρημάτισεν ἀείποτε ἐν τῶν σπουδαιότερων μελῶν τῶν κατὰ καιροῦς ἐν Κερκύρᾳ ἰδρυθέντων συλλόγων, ἐν οἷς, διὰ τῶν ἐλλεικτῶν αὐτοῦ ἀναγνωσμάτων ἐπὶ

διαφόρων ὑποθέσεων, συνεχῶς τὴν τῶν ἐταίρων ὁμήγυριν κατεργάσθη.

Ἀπὸ δωδεκαετίας δὲ περιόπου, ἀποστάς πάσης πολιτικῆς ἀρχῆς, διήγαγεν ἡσύχως τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς μεταξύ τῶν κόλπων τῆς φιλάτης οἰκογενείας αὐτοῦ. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀπολέσας τὴν ὄρασιν, τέλος τῇ 23 Σεπτεμβρίου ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον.

Τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ κηδείαν, λαβοῦσαν χώραν τὴν ἐπιούσαν, παρεκολούθησαν ὁ στρατὸς καὶ ἡ μουσικὴ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας, ἅπαντα σχεδὸν ἡ ἐγκριτος κοινωνία καὶ πλῆθος λαοῦ πάσης τάξεως. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ψαλῖσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Προστάτου τῆς νήσου, κατάλληλον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ λόγιος ἐφέτης κ. Μιχαὴλ Σ. Ἰδρωμένος.

Ὁ φιλόπονος ἡμῶν φίλος καὶ γνωστός διὰ τὰ ἱστορικὰς αὐτοῦ μελέτας τῆς συγχρόνου ἐν Κερκύρᾳ φιλολογίας κ. Λαυρέντιος Σ. Βροζίνης ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογον φυλλάδιον ἐκ σελίδων δεκαεξὺ ὑπὸ τὸν τίτλον φόρος σεβασμοῦ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰππ. Γεωργίου Μαρκοῦ.

Παύω βιογραφῶν τὸν ἐπίσημον τούτον συμπολίτην μου, ἐπειδὴ ἐκτενῆ βιογραφίαν ἐπιφυλάττομαι νὰ δημοσιεύσω ἐν τῷ πολυτόμῳ συγγράμματί μου «*Memorie Biografiche intorno agl' illustri Corciresi dalla caduta dell' impero Byzantino fino a' giorni nostri*» οὗ τινος ἐδημοσίευσα μόνον ἐξ φυλλάδια καὶ ἀνέστειλα τὴν δημοσίευσιν ἕνεκα τῆς ἀπὸ Κερκύρας ἀναχωρήσεώς μου. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ὅσον οὐπω ἐκδοθήσονται τακτικῶς τα φυλλάδια.

Εἰς κατόπι τοῦ ἄλλου ἀπέρχονται ἀπ' ἡμῶν πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μεγάλοι, οἱ δοξάσαντες τὴν ἐμφάνισιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος· διὸ ἂς προσπαθῶμεν ἡμεῖς οἱ νέοι, ὅπως φανῶμεν ἀξιοὶ τούτων ἀπόγονοι.

Ἐν Ζακύνθῳ. Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

ΤΟ ΚΟΛΟΣΣΙΑΙΟΝ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗ

(Ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτίνου)

Ἐν τῷ παρόντι, ὅτε ἀναζητῶ ἀκριβῶς ἐν τῇ διατριβῇ μου πάσας τὰς ἐκ τῆς Ῥώμης ἐντυπώσεις μου, δύο μόνον εὐρισκῶ ἐξαλειφούσας τὰς ἄλλας ἢ ἐπικρατούσας αὐτῶν τὸ Κολοσσιαῖον, τὸ ἔργον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, καὶ τὸν Ἅγιον Πέτρον, τὸ

ἀριστοῦργημα τοῦ καθολικισμοῦ. Τὸ Κολοσσιαῖον εἶρε τὸ γιγαντιαῖον ἔργον ὑπερανθρώπου λαοῦ, ὅστις ἀνήγειρε χάριν τοῦ τύφου καὶ τῶν ἀγρίων αὐτοῦ ἡδονῶν μνημεῖα ἰκανὰ νὰ περιλάβωσιν ὁλόκληρον ἔθνος. Μνημεῖα, ἀμιλλώμενα διὰ τοῦ ὄγκου καὶ τῆς διαρκείας, πρὸς αὐτὰ τὰ ἔργα τῆς φύσεως. Ὁ Τίβερις θ' ἀποξηραθῆ εἰς τὰς πηλώδεις του ὄχθας, καὶ τὸ Κολοσσιαῖον θὰ ἐπιζῇ αὐτοῦ ἔτι.

Ὁ δὲ Ἅγιος Πέτρος εἶρε τὸ ἔργον ἀκέραιον καὶ θρησκείας ὁλοκληροῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν μιᾷ ἐποχῇ τοῦ κόσμου! Ἄν ἀποτελεῖ οἰκοδόμημα προωρισμένον νὰ περιλαμβάνῃ εὐτελεῖ τινα ὄχλον ἀποτελεῖ ῥαδὴ προωρισμένον νὰ περιέχῃ ὅλην τὴν φιλοσοφίαν, ὅλας τὰς προσερχὰς, ὅλον τὸ μεγαλεῖον, ὅλην τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ τοῖχοι φαίνονται ἀνυψούμενοι καὶ μεγεθυόμενοι ὄχι πλέον κατ' ἀναλογίαν λαοῦ τινος, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τοῦ Θεοῦ. Μόρος ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἐνόησε τὸν καθολικισμὸν καὶ τῷ ἔδωκεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Πέτρῳ τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ καὶ ἐντελεστάτην ἔκφρασιν. Ὁ Ἅγιος Πέτρος εἶρε ἀληθῶς ἢ ἐν λίθῳ ἀποθέσεις, ἢ μνημειακῆ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσις.

Οἱ ἀρχιτέκτορες τῶν Γοθικῶν μητροπόλεων ἦσαν μεγαλοφυεῖς βάρβαροι. Μόρος ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἐπῆρξε φιλόσοφος ἐν τῇ ἐπινοίᾳ του· Διότι ὁ Ἅγιος Πέτρος εἶρε ὁ φιλοσοφικὸς χριστιανὸς, ὅθεν ὁ θεῖος ἀρχιτέκτων ἐκδιώκει τὰ σκότη καὶ ὅπου εἰσάγει τὸν φῶσκα, τὴν καλλονὴν, τὴν συμμετρίαν καὶ κύματα φωτὸς ἀνεξάντλητα. Ἡ ἀπαράβλητος καλλονὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Ῥώμης ὑπάρχει ἐν τούτῳ, ὅτι εἶρε ῥαδὸς ὅστις φαίνεται ἀποκλειστικῶς προωρισμένος ἵνα περιβάλλῃ τὴν ιδέαν τοῦ Θεοῦ δι' ὅλης τῆς λαμπηδότος αὐτῆς.

Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἂν ἤθελεν ἀπολεσθῆ, ὁ Ἅγιος Πέτρος ἤθελεν ἔτι μείνῃ ὡς ὁ ῥαδὸς ὁ παγκόσμιος, ὁ αἰώνιος, ὁ λογικὸς—ὁ ῥαδὸς πάσης θρησκείας, ἥτις ἤθελε διαδεχθῆ τὴν λατρείαν τοῦ Χριστοῦ, ἂν αὕτη ἡ θρησκεία ἦτο ἀξία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ Θεοῦ! Διότι εἶρε ὁ μεταρυσικώτερος ῥαδὸς, ὅν ποτε ἡ ἀνθρωπότης μεγαλοφυῖα, ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ θείας ιδέας, ἐδημιούργησεν αὐτὸν, δὲν ἀποβάντων ἀνὰ εἰς ῥαδὴ ἀρχαῖον ἠρεώτερον· εἰς οὐδεμίαν εἰδικότητα προσέρχεται ὁ ὀ-

φθαλμὸς, οὐδὲν σύμβολον ἀποσπᾷ τὴν σκέψιν. οὕτω δὲ οἱ ἄνθρωποι πάντων τῶν δογμάτων εἰσέρχονται εἰς αὐτὸν μετὰ τοῦ αὐτοῦ σεβασμοῦ. Διότι πάντες αἰσθάνονται ὅτι ἐν τῷ ῥαδὸ τούτῳ μόνον ἢ τοῦ Θεοῦ ἰδέα ὑφίσταται νὰ κατοική καὶ ὅτι πᾶσα ἄλλη δὲν θὰ ἐπλήρῳ αὐτόν.

Καὶ ἂν ἀλλάξῃ τὸν ἱερέα, καὶ ἂν ἀποβάλῃ τὸν θυσιαστήριον, καὶ ἂν ἀσπασίῃ τὰς εἰκόνας ἢ ἐξαγάγῃ τὰ ἀγάλματα, ὅμως ὁ ῥαδὸς κατ' οὐδὲν μετεβλήθη, πάντοτε δ' ὑπάρχει ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ! Ἡ μάλλον ὁ Ἅγιος Πέτρος εἶρε αὐτὸς κατ' ἑαυτὸν μέγα τι σύμβολον τοῦ αἰωῶνι ἐκείνου χριστιανισμοῦ, ὅστις ἐν τῇ ἠθικῇ αὐτοῦ καὶ τῇ ἀγιότητι, κατέχωρ ὡς ἐν σπέρματι τὰς διαδοχικὰς ἀναπτύξεις τῆς θρησκευτικῆς διαοίας πάντων τῶν αἰώνων καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἀποκαλύπτεται εἰς τὸν λόγον, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς διαφωτίζει αὐτόν, κοινῶς πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ φωτί, εὐφύρεται καὶ ἀνυψοῦται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀπαύστως δὲ ἀνυψούμενος καὶ περιλαμβάνων πάντας τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ἐνόητι τῆς λατρείας, παράγει ἐκ πασῶν τῶν θείων μορφῶν ἕνα μόνον Θεόν, ἐκ πασῶν τῶν πίστεων μίαν μόνην θρησκείαν καὶ ἐκ πάντων τῶν λαῶν μίαν μόνην ἀνθρωπότητα.

Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος εἶρε ὁ Μωϋσῆς τοῦ μνημειακοῦ καθολικισμοῦ, ὅποιος θέλει ἐρροθῆ ἡμέραν τινᾶ. Ἐποίησε τὴν ἀδιάφορον κιβωτὸν τῶν μελλόντων χρόνων, τὴν Πάρθεον τοῦ θεοποιηθέντος Λόγου.

ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Ἄχ! ἐὰν ἠδυνάμην νὰ εἶρω εἰσοδορ εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην κοιλάδα, ἐφ' ἧς αἰωρεῖται παγερόν νέφος. ὦ! πόσον εὐτυχῆς ἤθελε εἶμαι! Κάτω ἐκεῖ ἤθελε διακρίνω τοὺς ὠραίους λόφους, τοὺς ἀείποτε μειδιώτας, τοὺς ἀείποτε χλοαυθεῖς. Διὰ τὴν νὰ μὴ ἔχω πτερὰ διὰ νὰ πηδήσω πρὸς τοὺς λόφους ἐκείνους!

Ἀκούω ῥ' ἀρτηχῶσιν αἱ γλυκεῖαι τοῦ οὐρανοῦ ἀρμονίαι, οἱ δὲ ἐλαφρότεροι ἀνέμοι μὲ φέρονσιν βαλσαμώδη μῦρα. Βλέπω μαρμαίροντας καρποὺς χρυσοφασῖς ὑπὸ ἀμφιλαγῆ φυλλώματα, τὰ δὲ ἄρθη, ἅπερ ἐκεῖ ἀναπετάσσονται· οὐδεὶς χειμῶνος ἔσορται ἢ λεία.

ὦ! πόσον πρέπει νὰ διέγρη τις ζῶν παρόλιον ἐν τῇ αἰωνίᾳ ἐκείνῃ ἐπιλάμψῃ τοῦ ἡλίου.

Πόσον ὁ ἀὴρ τῶν λόφων ἐκείνων πρέπει νὰ εἶναι ἀναφυκτικός! Πλὴν ὀρηκτικός χεῖμαρος μὲ διαχωρίζει ἐκ τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἢ δὲ μαρία τῶν κυμάτων τρομάζει τὴν ψυχὴν μου.

Βλέπω ταλαρτενομένην λέμβον ἐπὶ τοῦ κύματος· ἀλλὰ, φεῦ! δὲν βλέπω παντελῶς λεμβούχοι. Ἄγωμεν, θάρρος! μὴ διστάζωμεν, τὰ ἰατρία ἀναπεπταμένα εἰσὶν· πρέπει νὰ πιστεῖν, πρέπει νὰ τολμᾷ τις, χωρὶς νὰ περιμένῃ τὴν σκέπη τῶν θεῶν. Τὸ θαῦμα μόνον δύναται νὰ σὲ φέρῃ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θαύματος.

Shiller

Δ. Μ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

* * * Οἱ ἔπαινοι καὶ αἱ εὐλογίαι τῶν τέκνων πολυπλασιαζόνσι τῶν γονέων τὰ ἔτη, καὶ θνήσκοντες ἐν εἰρήρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλείουσι. αἱ βλασημίαι δὲ συντέμνουσι τὸν βίον, καὶ ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ διατροπᾶ τὰ σπλάγγνα αὐτῶν, δριμύτερον δξύτατης μαχαίρας καὶ χαιρόντα τὸν τάφον μετὰ μορμουλκείων δείχνουσι.

Ἡ 4^η ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ¹ ΤΟΥ 1878

Κύλα γοργὸ τὸ ρέμμα σου, ποτάμι ἀντρειωμένο . . .

Τὰ κύματά σου χύσεται στό πέλαγο, Κερίτη,

Νὰ τρέξῃ σὰ διαλαλητῆς καθένα ματωμένο,

Νὰ πῆ στὸν κόσμον—τ' ἄρματα πῶς ζώσθηκε ἡ Κρήτη.

Ἄγνάντευε ἀπὸ βουνὰ καὶ λόγχους καὶ κοιλάδες

Ἔρχονται πάλι, ροβολοῦν πολεμιστὰι χιλιάδες.

Ἐνα κορμὶ ἐφάνηκε ψηλὸ σὰν κυπαρίσσι,

Καὶ κοκκινίξ' ἡ βλούζα του στῶν Λάκκων τὴν πλαγιάδα,

Στὴν ἀσημένια ὄχθη σου τὸ φλάμπουρο θὰ στήσῃ,

Ποῦ δείχνει στό ξεδίπλωμα μιὰ Μάνα, τὴν Ἑλλάδα,

Νὰ σφίγγῃ κόρη ἔρημη, τὴν Κρήτη, στὴν ἀγκάλῃ . . .

Χίλιοι Λακκιῶτες ἔρχονται μὲ τὸ Χατζημιχάλη

Ἄ Νικολοῦδης ἀχλουθᾶ μὲ τὸν Ἄρετογιάννη,

Κι' ὁ Μαλεντρέτος δίπλα του, σπαθὶ δοκιμασμένο . . .

1. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην συνεκεντρώθησαν ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ἀλικιανοῦ, ἣν διαβρέχει ὁ ποταμὸς Κερίτης, τὰ διάφορα χριστιανικὰ σωματὰ τῶν δυτικῶν τῆς Κρήτης ἐπαρχιῶν, Κυδωνίας, Σελίνου καὶ Κισσάμου, ἐξ ἑξῆς δοκίμασαν τὴν 14 ἰδίῃ μηνός, ἡμέραν Κυριακὴν, διέβησαν τὸν ποταμὸν καὶ προσέβαλον τοὺς πύργους τῶν Χανίων Τουρκικοὺς πύργους καὶ στρατόπεδα, τῆς μάχης διαρκεσάσης ἐπὶ ποσὶς συνεχῶς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐξεπορθῆθη ὁ πύργος τοῦ Ἀλικιανοῦ καὶ ἐκῆν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Σημ. Π.

Θερῖο ὁ Μάρκο-Μάντακας φυσομανᾶ καὶ φθάνει
Κι' ὁ Ζουριδάκης ροβολᾶ μὲ μάτι ἀναμμένο.
Αὐτοὶ πρωτοπαλλήκαρα . . . Στὸ στρατηγὸ τοὺς γύρο
Δόξας στεφάνι ραίνουνε μ' ἀθανασίας μῦρο.

Σὰ σύννεφο ἐμαύρισε στ' Ἀσπρου Βουνοῦ τὴν ράχι
Π' ἀστράφτει, καίγεται, βροντᾶ . . . Τὸ Σέλινο πλακόνει . . .
Ἄπ' ἀσημένια ἄρματα ἐλάμψανε οἱ βράχοι,
Καὶ ἀναλεῖ στό χνώτό του τὸ φλογερὸ τὸ χιόνι.
Ἡ γῆ στενάζει στὴ βαρεῖα περιπατησιὰ του πάλι . . .
Μαύρη πολέμου ἐπλάκωσε πυκνὴ ἀνεμοζάλη.

Βαρύς, μὲ τὰ ξεσχίσματα τοῦ χρόνου . . . Σὰν τουφέκι
Ποῦ τὸ παληώσαν οἱ καιροὶ στὴ λύσσα τοῦ πολέμου . . .
Γέρο-Βορειᾶς μὲ σύννεφα καὶ με ἀστροπελέκι
Νά! ὁ Κριάρης ροβολᾶ μὲ γληγοράδα ἀνέμου
Τὸ γέρο-Πολιουδόβαρδα¹ εἰς τὸ πλευρὸ σου ἔχει
Σὰν νὰ τὸν σέρνῃ στό βωμὸ τῆς λευθερίας μας τρέχει.

Διακόσια ἐλάμψαν μαχαιριῶν περήφανα λεπίδια,
Ἄπο ποτὲ δὲ θόλωσαν, ποτὲ τοὺς δὲ θολώνουν . . .
Σφυρίζουν καὶ σιμώνουνε σὰν ὠργισμένα φίδια
Καὶ μὲ τρομάρα τῆς Τουρκίας τὰ μάτια χαμηλώνουν
Ἐπλάκωσε ἡ διαλεχτὴ ὄλης τῆς Κρήτης νιότη
Μὲ τὸν ἀτρόμητο Μπασιά καὶ τὸ Μαυροβουνιώτη.

Κ' ἔρχονται ἀκόμα, ἔρχονται, μὲ τὸν Παπαδογιάννη
Τοῦ Πελεκάνου τὸν ἀητό, τ' ἀδάμαστο θεργιό . . .
Καὶ βλέπω τ' ἀνυπόταχτο λιοντάρι μας νὰ φθάνῃ
Ἄπὸ τὸ Κουστογέραχο τὸν Γαπετάν-Γιοργιό . . .
Σὰν τριχυμία ἔρχεται, σὰ σίφουνας σιμόνει
Τοῦ Καντανώλη τοῦ παληοῦ τὸ ὕστερνὸ ἐγγόνι . . .

Κι' ἀκόμα, ἀκόμα γλήγωρο μὲς στὴ Χωστὴ προφτάνει
Λαχανιασμένο, βιαστικὸ τὸ ἔρμο Κακοδίχη . . .
Καὶ ροβολοῦν χαρούμενα μὲ τὸν Παπαδογιάννη
Λεπίδια ποῦ ἀνήσυχα ταραζοῦνται στὴ θήκη.
Ἄ Φηλλαδίτης στὰ δεξιὰ, ζερβιά του ὁ Βιτσιλῆς
Νιάτα γεμάτα λεβεντιά . . . Ἄ Μάρτης κι' ὁ Ἄπριλης.

Μουγκρίζει καὶ τὸ ρέμμα τοῦ πλαταίνει ὁ Ταυρωνίτης.²
Ποιὸς τάχα ἀπὸ τὴν Κίσσαμο τὸν Πλατανιὰ νὰ πιάνη;
Ποιὸς ἄλλος, ποιὸς μᾶς ἔρχεται σταυραετὸς τῆς Κρήτης; . . .
Τοῦ Μαλανδρῆ ἐπρόβαλε τὸ ἄζιο γιαταγάνι . . .

ΙΑΚΩΒΑΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΥΡΙΟΥ

Μετὰ τὸν Γιάννουδοβαρδῆ μὲ τὸν Πρωϊμοσίφη,
Κ' οἱ Κισσαμίτες—Σφακιανοὶ μ' ἀκονισμένα ξίφη.

1. Γέρον ἀρματολὸς Σεληνιώτης, διάσημος ἐπὶ ἀνδρεία, πεσὼν τὴν 15 Μαρτίου 1878
κατὰ τὴν ἐν Χαρσπηλαίῳ μάχην. Σημ. Π.

2. Ποταμὸς χωρίζων τὴν Κίσσαμον ἀπὸ τῆς Κυδωνίας. Σημ. Π.

Ὁ Μαυρογένης ἔλατο ποῦ δὲ γενρᾶ, δὲν πέφτει, ὁ δὲ
 Στὸ Μόδι πρῶτος ἀνοίξε τὸ φλάμπουρο τὸ πρῶτό,
 Καὶ τὰ παδιὰ μαζώχτηκαν σιμὰ στὸ Γέρο-Κλέφτη.
 Τὰ δέντρα τοῦ Ἀλικιανοῦ στὸ φλογερό του χνώτου
 Βλαστάνουν καὶ ἀνθοβολοῦν σὰ Μάρτις νὰ πλακόνη . . .
 ἀπὸ μακρὰ τὸ γνώρισαν τὸ γέριχο μιλιώνη.

Κ' ἔρχοντ' ἀκόμα, ἔρχονται . . . τ' Ἀλικιανοῦ γερμίζει
 Τουφέκια, φλάμπουρα, σπαθιά, πιστόλια τὸ περβόλι.
 Κανεὶς πίσω δὲν ἔμεινε, τὸ πανηγύρι ἀρχίζει
 Κ' ἔρχοντ' ἀκόμα φτερωτοὶ οἱ πολεμάρχοι ὅλοι.
 Πετιέτ ἀπὸ τὸ Βαττόλακκο ὁ Μάρακας ἀκόμα
 Κι ἀπὸ τοῦ Κάμπου τὰ χωριά τοῦ Μάντακα τὸ σῶμα

Καλῶς τα, ποῦ μᾶς ἤλθανε καὶ πάλι ἓνα, ἓνα
 Τὰ χηλιδόνια τοῦ Μαρτιοῦ καὶ ἀνθισεν ἡ Κρήτη,
 Κι ἀνθισαν ἡ πορτογαλλίης σὲ χῶμα ἁγιασμένα,
 Καὶ τ' ἄσπρα ἐστειλανε βουνά, φίλι τοῦ Ψηλορίτη.
 Πέτα, Κερίτη, στείλέ το τὸ κῦμα ταχυδρόμο
 Νὰ διαλαλήσῃ καὶ νὰ πῆ στὸ μακρινό του δρόμο

«Πῶς ἤλθ' ἐδῶ ἡ ἀνοίξη παράκαιρα, κ' ἐλιώσαν
 τὰ χιόνια καὶ ξαστέρωσε καὶ φάνηκαν οἱ κάμποι,
 Πῶς τῆ δροσάτη ὄχθη σου τὰ λούλουδα ἐζῶσαν
 Καὶ τὸ καθάριο σου νερὸ μοσχοβολᾷ καὶ λάμπει.
 Καὶ ἀκόμα, ἀκόμα πῶς ἐχθές τὴν νύχτα σὲ ξαφνίσαν»
 Ἡ Τὰ βόλγια ποῦ τ' Ἀλικιανοῦ τὸν Πύργου χαιρετήσαν.

Καὶ τὸ ποτάμι γλήγωρο ἐχύθη καὶ πάει . . .
 Σὲ λίγο θὰ τὸ στείλωμε καὶ πάλι ματωμένο
 Καμένα τὰ χαλάσματα Πύργου θὰ κυλήσῃ
 Καὶ τῆς Τουρκίας τὸ ὄνομα θολό καὶ ντροπισμένο
 Ὅτι τὴν εἶδε θὲ νὰ πῆ χλωμὴ καὶ φοβιασμένη
 Νὰ λαχανιάζῃ σὲ βουνῷ γρκεμνὰ κυνηγημένη

Ἐν Σχοινῇ τῆς Κρήτης τὴν Φεβρουαρίου. 1878

(Ἐκ τῶν Κρητικῶν Ἐμπνεύσεων).

Ε. Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΛΑΚΗΣ.

4. Τὴν νύχτα τῆς 6ης πρὸς τὴν 7ην Φεβρουαρίου μετ' εὐσεβῶν ἀνδρῶν προσβαλὼν
 ὁ Καπετὰν Γιωργὸς τοῦ Κουστογιόργκα τὸν Πύργον τοῦ Ἀλικιανοῦ ἀπὸ τῆς καὶ διὰ
 ζωηροῦ πυρός ἠνάγκασε τὰς φρουράς του νὰ ἐγκαταλείψωσιν τὸν Πύργον καὶ
 χῶνας καὶ νὰ κλεισθῶσιν ἐντὸς αὐτῶν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐπισημειωθεὶς ἐπιπορευθεὶς
 1878 σύγκρουσις τῶν ἡμετέρων πρὸς τοὺς προαιωνίους δυνάστας μας. Στλ. Π . . .

ΙΑΚΩΒΑΤΙΟΣ
 ΗΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 ΝΟΥΣΙΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥ